

Євген РОМАНЕНКО

Здобувач ОС «Магістр»

спеціальності «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник : **Бялковська О.А.**

д-р екон. наук, професор,

професор кафедри менеджменту,

публічного управління та адміністрування

ЗВО «ПДУ»,

м. Кам'янець-Подільський

**ДОСВІД СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ
В УДОСКОНАЛЕННІ ПІДХОДІВ ДО ПЛАНУВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ
ДЕРЖАВНИХ ПОЛІТИК НА ПРИКЛАДІ ЗАСТОСУВАННЯ
ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ В БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ**

В Сполучених Штатах Америки на постійній основі розробляються наукові та практичні заходи з удосконалення підходів до планування реалізації державних політик, серед іншого шляхом застосування програмно-цільового методу в бюджетній сфері, перші кроки по чому були зроблені у 30-х роках ХХ століття, а активний розвиток даного напрямку почався з 50-х років ХХ століття і триває досі.

У 1993 році Конгресом США було прийнято закон «Про оцінку результатів діяльності державних установ» – «Government Performance Act», яким були визначені основні принципи, складові та вимоги до забезпечення на федеральному рівні організації бюджетного процесу з використанням програмно-цільового методу [1]. Цим Законом акцентувалася необхідність досягнення ряду цілей, що стосувалися державної політики, зокрема, посилення довіри населення до дій уряду, удосконалення механізмів формування програм, посилення соціального наповнення програм і відповідальності державних структур за їх реалізацію, удосконалення на федеральному рівні механізмів державного управління. На міністерства і відомства було покладено розробку п'ятирічних стратегічних планів з подальшою їхньою корекцією кожні три роки,

планів роботи на рік, що забезпечували б зв'язок між стратегією діяльності органа влади та повсякденною працею його персоналу, щорічних звітів про, зокрема, виконання запланованого з порівнянням очікуваних і фактично досягнутих показників.

Для оцінки ефективності урядових програм США та визначення їх рейтингу за цією ознакою, а крім того виявлення тих програм, що заслуговують на підтримку, і тих програм, що потребують на реформування чи на припинення, Бюром з управління бюджетом США – U.S. Office of Management and Budget – з 2004 року було започатковано використання спеціальної системи (Program Assessment Rating Tool – «PART»), що базувалася на результатах опитування відповідних агентств й отриманої від них інформації стосовно кожної державної програми, яка була в сфері їхньої компетенції та відповідальності [2].

Нарешті, в 2010 році в США був прийнятий закон «Про модернізацію оцінки діяльності державних установ» – «Government Performance Results Modernization Act of 2010» [3], що став дієвою основою для широкого впровадження механізмів управління бюджетним процесом, виходячи з отримуваних результатів. Цим документом були збережені визначені в прийнятому в 1993 році законі «Про оцінку результатів діяльності державних установ» – «Government Performance Act» – необхідність звітів про виконання запланованого з порівнянням очікуваних і фактично досягнутих показників, а також необхідність розробки стратегічних планів, проте термін, які останні мають охоплювати, був зменшений до чотирьох років, що відповідає терміну каденції Президента США. Законом «Про модернізацію оцінки діяльності державних установ» – «Government Performance Results Modernization Act of 2010» – було покладено на кожну державну агенцію визначення не більше п'яти пріоритетних для неї цілей, а у випадку наявності схожої цілі в різних агенціях до розробки заходів з координації їх діяльності у відповідному напрямку мало долучатися Бюро з управління бюджетом – Office of Management and Budget. Також запроваджувалося щоквартальне звітування за

цільовими програми і визначалося коло осіб, відповідальних за їх адміністрування в агенціях, забезпечувалося кодифікування структури управління бюджетним процесом тощо [2]. Надання Конгресу США детальної інформацію про стан виконання державних програм, про їхню ефективність, про можливість досягнення запланованих цілей з меншими витратами покладено на Головне контрольне управління США.

Варто відзначити, що засади планування реалізації державних політики, зокрема через застосування програмно-цільового методу бюджетній сфері визначаються політичними програмами Президента Сполучених Штатів Америки, які беруться за основу його адміністрацією та профільним управлінням і знаходять відображення в національних планах та інших загальних і секторальних стратегічних документах.

В ході застосовування програмно-цільового методу в бюджетній сфері відбувається розподіл цільових програм на дві категорії: так звані мандатні (захищені) програми, що мають безумовно забезпечуватися фінансами на безперервній основі, та відомчі програми, обсяг фінансування яких щорічно визначається Конгресом США. Згаданий підхід сприяє акцентуації уваги зацікавлених відомств і законодавчого органу на формуванні, подальшій реалізації та, що особливо важливо, об'єктивізації оцінок ефективності бюджетних програм, віднесених до категорії дискреційних відомчих.

При цьому, розробка проекту федерального бюджету, контроль за його подальшою реалізацією, а також консультування Президента Сполучених Штатів Америки з відповідних питань здійснюється не Міністерством фінансів, а окремим Адміністративно-бюджетним управлінням при адміністрації Президента Сполучених Штатів Америки.

Досвід законодавчого забезпечення впровадження програмно-цільового методу в бюджетній сфері Сполучених Штатів Америки свідчить про зацікавленість держави у створенні належних умов для постійного удосконаленню підходів до планування реалізації державних політик, зокрема шляхом застосування програмно-цільового методу у бюджетній сфері. А

приклад практичного структурування органів управління бюджетними процесами вбачається за доцільне взяти до уваги органам державної влади України.

Список використаних джерел

1. Government Performance Results Act of 1993 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://obamawhitehouse.archives.gov/omb/mgmt-gpra/gplaw2m#h7>.
2. Moynihan D. United States // Moynihan D., Beazley I. Toward Next-Generation Performance Budgeting: Lessons from the Experiences of Seven Reforming Countries. Directions in Development Public Sector Governance. – Washington: World Bank, 2016. – P. 143-159 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1596/978-1-4648-0954-5>.
3. Government Performance Results Modernization Act of 2010 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-111hr2142enr/pdf/BILLS_111hr2142enr.pdf.